

Bàrdachd bho oileanaich aig Àrd-sgoil a' Phluic

Mar phàirt de Bhliadhna Chultarach na Gàidhealtachd ann an 2007, chuir Urras Shomhairle pròiseact air bhonn airson beatha a' bhàird a chomharrachadh ann an dòigh iomchaidh. Bha sreath de chuirmean-ciùil ann air feadh na Gàidhealtachd far an deach ceòl ùr le Coinneach MacThòmais, Màiri Anna NicUalrig, Marie-Louise Napier, Eilidh NicCoinnich, Dòmhnall Shaw, Blàir Dùghlas, Ailean MacEanraig agus John Spillane/Louis de Paor a chluich airson a' chiad uair.

Chaidh cuideachd dreuchdan pàirt-ùine airson sgrìobhadair agus neach-ciùil a stèidheachadh aig Àrd-sgoil a' Phluic agus Sgoil Chiùil na Gàidhealtachd, a tha na pàirt dhen Àrd-sgoil. Bha am bàrd Maoilios Caimbeul agus am fear-ciùil Seumas Ros ag obair gu dlùth leis na h-oileanaich airson an dà chuid ceòl agus bàrdachd ùr a chruthachadh. Chaidh ceòl a chur ri dàin à *Dàin do Eimhir* agus chuir na h-oileanaich cuideachd ceòl ri òrain a sgrìobh iad fhèin. Bha na h-òrain agus na dàin a sgrìobh iad ag èirigh às an sgrùdadh a rinn iad air cuid de *Dhàin do Eimhir*.

Ann an dàin sin tha an t-aodann daonna na shàmhla làidir. Chaidh na h-oileanaich a mhisneachadh gu sgrìobhadh air cuspair an aodainn. Seo cuid den obair aca a nochd anns an iris *Northwords Now*.

Aodann Athar

Feusag mar bhruis,
cha mhòr liath
ach le beagan dubh
bho làithean na b' òige
fhathast ri fhaicinn.

Gruag a chinn –
chuireadh e bruis troimhe a h-uile madainn,
fiù 's an cearcall mòr
far nach robh càil a' fàs.

Nuair a bhruidhneadh e,
bha e mar nach b' urrainn dha
an gàire a thoirt dheth aodann
fada gu leòr
airson na facail a thighinn a-mach.

Sùilean –
dath a' Chuain Tuath annta;
na bàis nad bhroinn bhon chuan mhòr sin.
Às dèidh greis bhiodh iad
deàlrach le toileachas is coibhneas:

ach na bàis sin fhathast nam broinn

Naomi Ballantyne, 5mh bliadhna

Aodann òg

Tha craiceann d' aodainn
cho mìn 's cho òg,
làn spionnaidh is dath.

Nach math tha cuimhn' a'm
nuair a bha do ghnùis gun smal;
do ghàire cho àlainn,
ach an uair sin chithinn an cràdh
air cùl do shùilean domhainn, bàidheil.

An fhearg a' gearradh tro chloich na sùla
dorcha, dìomhair,
a' losgadh asad an toileachas 's an gaol;
ach ghlè thu do chli
's tha brìgh d' anama air deàrrsadh
tro na sùilean domhainn gorm.

Ach a-nis 's am pian air lasachadh,
càit a bheil an tuar brèagha blàth?

'S dòcha gun robh an t-àmhghar cus
son an gràs 's an gaol a thoirt air ais
a bha nad aodann clis.

Coralea MacKay, 6mh bliadhna

Thusa

'S tu nad shuidhe mum choinneimh,
d' aodann air a bhlàthachadh
le èibhleagan ìosal an teine,
chì mi thu mar gum biodh gu tur às ùr.

Mar a shiùbhlas do shùil orm,
tha do chraiceann bog, 's an rudhadh sin nad ghruaidh
gam thàladh, mar choinneil
air an oidhche as duirche.

Mar a bhruidhneas tu gu caoin,
tha faclan fìorghlan a' tighinn bhuat,
d' aodann mìn agus fo smachd,
sèimh agus suaimhneach.

Tha thu nad shuidhe an seo
saor o fhoill.
Chì mi so-ghointeachd, chan fhaic eagal;

thu cho onarach, gràdhach
ris a' chiad latha a thàinig thu thugam.

Janet MacRae, 6mh bliadhna

Eun Creiche

Tha e ag itealaich tron adhar
gun chùram air an t-saoghal,
a' coimhead thairis nan cnocan,
a' feitheamh airson a chobhartaich;
na sgiathan mòra a' sguabadh sìos is suas gu maiseach,
a shùilean suidhichte air luchraig gun chòmhnadh.

Gu deas gluaisidh e airson a chreiche,
na sùilean dian gun stad ga coimhead,
is teàrnaidh e gu sàmhach luath;
na spàgan cumhachdach deiseil
gus grèim fhaighinn air a' chuirn.

Gu seòlta dàibhigidh e sìos,
a sgiathan mar ghaotharan mòr,
's gabhaidh e a chobhartaich le a spuirean gàbhaidh.

Nuair a gheibh e a chuirn,
tha e air sgèith deiseil airson an ath thruaghan.

Fenella MacRae, 5mh bliadhna

Gun Tìotal

Do shùilean dorcha donn,
domhainn, èiginneach
ag iarraidh cuideigin a dh'èisteach –
ach cò idir a nì sin?

D' fhiamh-ghàire shoilleir, làn fàilte:
chì mi i sna speuran
ann an speur na h-oidhche –
ach chan eil thu an sin.

Aodainn an t-saoghail,
ionann ach uile diofraicht':
bidh d' aodann an còmhnaidh
air beulaibh m' inntinn.

Rachel Lincoln, 6mh bliadhna

Tha cogadh na chuspair làidir ann an dàn IV, Dàin do Eimhir. Sgrìobh na h-oileanaich òrain air cogadh, a' gabhail òrain luaidh mar eisimpleir.

Caoidh na Bantraich

Sèist

Hi hù ho ro èile

'S mi tha aonranach air chall,

'S na deòir gam fhàgail cho dall

Hi hù ho ro eile.

1.

Tha mi airtnealach fann –

'S gann gum fosgail mi mo shùilean.

2.

Tha mi feargach, falamh, sgìth

Agus cho tinn nach bi dùil ris.

3.

Carson bha cogadh ann co-dhiù?

Bha thu ro fhiùghail son dhol null ann.

4.

B' fheàrr leam gum b' urrainn dhomh do shireadh

Ach cha bhi deireadh air m' ionndrainn.

Rachel Lincoln

Eve Pincock

Janet MacRae

6mh bliadhna

Tha thu 'g ràdh riumsa, thasgaidh

{Freagairt do Dàin do Eimhir IV}

Sèist

Tha thu 'g ràdh riumsa, thasgaidh,

cha bhiodh masladh searbh nad phòig-s',

tha thu 'g ràdh rium, a thasgaidh.

1.
Cò ris a tha dùil agad bhuamsa?
Tha e ro chruaidh orm innse.
2.
'S ann a tha thu dol ro dhàn orm –
tha thu cràdh mo chrìdh gu cinnteach.
3.
Chan eil mi 'g ràdh nach eil stà ann –
a h-uile grain tha tighinn gu ìre:
4.
cha toir ar gaol-ne buaidh an dòigh orr'
's chan urrainn dhòmhs' an deanamh
bìodach.
5.
Dhèanadh ar gaol gach nì nas soirbhe,
ach so-leònt' e mar rèim nan tìr sin.
6.
Ach pian ort fhèin, cha bhiodh mo mhiann air
nan tigeadh crìoch ar gaoil gun iarraidh:
7.
'S ann bhiodh crìoch gaoil nas miosa
nan cogadh sgriosail tha air d' inntinn.

Susanne Houston
Coralea MacKay
Emma MacInnes
Lauren Weir
6mh bliadhna

'S mise, 's mise tha brònach

'S mise, 's mise tha brònach
'S mo mhac òg 's gun e ann:
O a thì 's nach till e tuilleadh.

1.
Tha mo chridhe briste, brùite;
Gun dùil ris, 's mi air m' fhàgail.

2.

Carson a thug iad mo mhac bhuam? –
Cha robh an t-àm ann dha bàs'chadh.

3.

Cò idir, idir a mharbh e?
Nam faighinn làmh air, bheirinn cràdh dha.

4.

Tha a' chlann agam gun athair,
'S na cridheachan aca le àmhghar.

5.

Feargach, brònach, gad iarraidh dhachaigh,
'S gun fhios dè thachras a-màireach.

Naomi Ballantyne, Anna Black, Laura MacKenzie, Fenella MacRae